

امکان سنجی تحقق مشارکت حداکثری

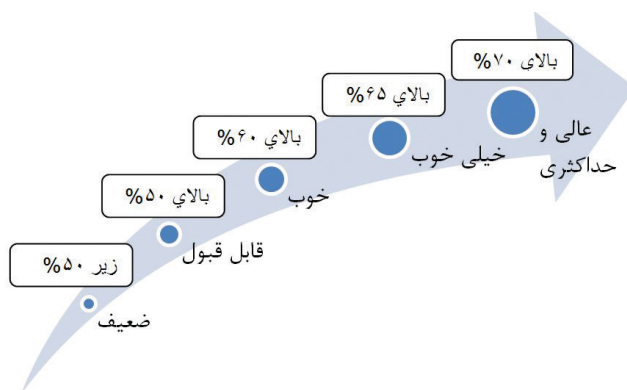
مقدمه

وزارت کشور در انتخابات مجلس شورای اسلامی دونقش و جایگاه حداقلی و حداکثری دارد. در نقش حداقلی مأموریت وزارت کشور برگزاری حرفه‌ای، دقیق و درست انتخابات بدون توجه به میزان مشارکت مردم در آن است. در نگاه حداکثری وزارت کشور نماینده کل حاکمیت است. مشروعیت، ثبات و انسجام سیاسی از اهداف مهم هر نظام سیاسی است و در ساختار سیاسی ایران، وزارت کشور نقش اساسی در انجام این مأموریت دارد و انتخابات یکی از مؤثرترین سازوکارهای شناخته شده تقویت مشروعیت نظام و ثبات سیاسی و انسجام ملی است.

در چنین نگرشی وزارت کشور در انتخابات‌ها افزون بر برگزاری حرفه‌ای آن، باید تلاش خود را به افزایش مشارکت انتخاباتی مردم معطوف سازد. در این نگاه، ستاد انتخابات کشور فراتر از وزارت کشور است و لازم است همه ارکان نظام سیاسی در این راستا بسیج و وزارت کشور را در انجام موفقیت آمیز این مأموریت یاری نمایند. همکاری و حمایت بی دریغ سایر سازمان‌ها و نهادها ضروری است و بی طرفی کامل، قانون‌گرایی عملکرد حرفه‌ای وزارت کشور کاملاً لازم است.

سابقه و مقیاس مشارکت انتخاباتی

در انتخابات گذشته جمهوری اسلامی ایران، میزان مشارکت انتخاباتی یکسان نبوده است. میانگین مشارکت در ۱۰ دوره انتخابات گذشته حدود ۶۰ درصد بوده است. بیشترین میزان مشارکت با ۷۱ و ۶۷ درصد در دوره‌های پنجم و ششم مجلس شورای اسلامی و کمترین میزان در دوره‌های هفتم و هشتم با ۵۱ و ۵۵ درصد بوده است. در این دو دوره، میزان مشارکت در تهران به ترتیب ۳۷ و ۳۵ درصد اعلام شده است. به نظر می‌رسد با توجه به تجارب گذشته، مشارکت بالای ۷۰ درصد مشارکت حداکثری و عالی است، بالای ۶۵ درصد خیلی خوب و بالای ۶۰ درصد خوب است. زیر ۶۰ درصد مشارکت قابل قبول و زیر ۵۰ درصد ضعیف است و چالش‌ها را تشدید و نگاه بیرونی را تغییر می‌دهد.

بایسته‌های تحقق مشارکت انتخاباتی پر شور

مشارکت پر شور انتخاباتی، نیازمند بازسازی سرمایه اجتماعی دولت است. برای حفظ و افزایش میزان مشارکت انتخاباتی مردم بازسازی اعتماد عمومی به دولت ضروری است. این اقدامات می‌تواند در سطوح و حوزه‌های گوناگون سیاسی و اجرایی و نسبت به سازمان‌ها و نهادهای حکومتی، عرصه عمومی قدرت، نامزدها و مردم صورت گیرد:

۱- **تکثرگرایی در مقابل انحصارگرایی:** در تکثرگرایی همه اقوام و اقشار، مذاهب و طبقات، زن و مرد، پیرو جوان، علایق و سلاقی در انتخابات نامزد

خود را دارند و خود را در انتخاب آن مؤثر می‌دانند. آنها هم حق نمایندگی دارند و هم با رأی خود نماینده خود را انتخاب می‌کنند.

۲- **رقابت سیاسی متوازن و متعادل:** همه سلاقی و جریان‌ها از فرصت‌های متوازنی برای انتخاب نامزدها و تبلیغات و متقاعد کردن مردم به رأی دادن برخوردار باشند.

۳- **چرخش نخبگان و شایسته‌سالاری:** چرخش نخبگان یکی از اصول بنیادی انتخابات است. هر قدر این چرخش سهل‌تر و شایسته‌سالاری عمیق‌تر باشد، مشارکت افزایش می‌یابد.

۴- **افزایش سرمایه اجتماعی دولت:** دستگاه‌های حکومتی مسئولیت برگزاری انتخابات را بر عهده دارند. اعتماد عمومی به دولت هر قدر بیشتر شود و سرمایه اجتماعی دولت افزایش یابد، مشارکت بیشتر می‌شود.

۵- **انتخابات سازوکاری برای اعمال حق تعیین سرنوشت است:** احساس مؤثر بودن انتخابات و پیوند بیشتر آن بر سرنوشت مردم موجب تشویق و تهییج مردم به سوی انتخابات می‌شود.

۶- **پاسخگویی به انتظارات معقول و ممکن مردم و مدیریت انتظارات**

۷- **رقابت‌های ایجابی:** برجسته‌سازی مزیت‌های نسبی و شکل دادن به رقابت‌های ایجابی، برنامه‌محور کردن انتخابات و رقابت‌های انتخاباتی

۸- **تلاش برای شکل دادن به گفتار واحد بین نهادهای حکومتی:** از طریق تأکید بر اصل حاکمیت قانون

۹- **اصول چهارگانه انتخابات:** تمرکز بر اصول چهارگانه مشارکت، سلامت، امنیت و رقابت حداکثری برای برگزاری انتخاباتی در تراز نظام جمهوری اسلامی ایران

البته میزان مشارکت در انتخابات اولین دوره مجلس شورای اسلامی (۲۴ اسفندماه ۱۳۵۸)، ۵۲ درصد بوده است.